

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΑΙ ΙΕΡΑΡΧΕΙΑ

του Ανδρέα Κυριάκου

Είμαστε στην εποχή όπου το κυρίαρχο καπιταλιστικό σύστημα κατάφερε να περάσει σαν βασικό στοιχείο, στη πλειοψηφία των μαζών τον ατομισμό. Έτσι μ' αυτό εξυπηρετείται σε μεγάλο βαθμό, γιατί τις όποιες ατομικές διεκδικήσεις, τις υποτάσσει χωρίς κανένα κόστος. Σ' αυτό έπαιξε καθοριστικό ρόλο και η αποτυχία των χωρών του «ανατολικού μπλοκ», όπου για χρόνια τις είχαν προπαγανδίσει, σαν την αντιπέρα όχθη.

Ο ατομισμός συνδυασμένος με τον συγκεντρωτισμόν, όταν συνυπάρχουν στη λειτουργία των οργανωμένων φορέων, μας δίνουν αυταρχικές εξουσίες.

ΤΑ ΑΣΤΙΚΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

Σ'ότι αφορά τα αστικά κόμματα, η δομή τους κι ο τρόπος που λειτουργούν δεν ξεφεύγουν από τις γενικές κατευθύνσεις, που το ίδιο το σύστημα προωθεί. Έτσι θεωρείται αυτονόητο, πως για τον καθορισμό της γραμμής σε πολλά τέτοια κόμματα, αποφασίζει ο «φωτισμένος» ηγέτης. Σε άλλα αυτό γίνεται σε συνεργασία με λίγους ανώτερους αξιωματούχους, ενώ τα υπόλοιπα στελέχη αναλαμβάνουν να πείσουν την κομματική βάση, για την «ορθότητα» της γραμμής αυτής. Η ιεραρχία πυραμίδας καλλιεργεί την αυταρχικότητα κι έτσι έχουμε μεγαλύτερη καταπίεση της βάσης.

Οι περισσότερες εναλλαγές στην εξουσία δεν είναι το αποτέλεσμα της θέλησης της βάσης, αλλά της διαμάχης μεταξύ των διαφόρων πρωτοκλασάτων στελεχών και της προσπάθειας για την «ανανέωση» της ηγεσίας έναντι στον λαό. Η τακτική της «ανανέωσης» είναι σχεδόν κανόνας, στις περιπτώσεις που η φθορά της ηγεσίας είναι πολύ μεγάλη και αντιμετωπίζει ισχυρές αντιδράσεις από τη βάση. Έτσι μ' αυτό το τρόπο καταφέρνουν να κάνουν «ανανέωση» και να καλμάρουν τις λαϊκές αντιδράσεις.

ΤΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ ΚΟΜΜΑΤΑ

Στα περισσότερα κομμουνιστικά κόμματα επικράτησεν ο συγκεντρωτισμός. Συνέπεια αυτού ήταν η εσωτερική φίμωση των διαφωνούντων. Πολύ παραστατικός είναι ο Ευτύχης Μπιτσάκης στο βιβλίο του «Ρήξη η ενσωμάτωση» στη σελ. 341: «Οι περισσότεροι «οργανικοί διανοούμενοι» ζούσαν μια εσωτερική σύγκρουση: βίωναν μια διπλή αλήθεια και ζούσαν μια διπλή ιδεολογική και κομματική ζωή. Στον κομματικό χώρο δέχονταν και υπηρετούσαν την κυρίαρχη αλήθεια, ενώ στον εσωτερικό, δικό τους χώρο συλλάμβαναν αλήθειες πιο σύνθετες και συχνά αντίθετες με τις επίσημες. Έτσι πολλοί έζησαν επί δεκαετίες μια εσωτερική σύγκρουση, μια πραγματική διπλή ζωή: για να μη διωχτούν από το κίνημα υπεράσπιζαν προς τα έξω κάτι που δεν πίστευαν, μια συμβατική αλήθεια, ενώ τις πραγματικές σκέψεις τους δεν τις δημοσιοποιούσαν, πιστοί στο κομματικό καθήκον: για να μη δώσουν όπλα στον ταξικό εχθρό.»

Ο συγκεντρωτισμός και η συνακόλουθη καταπίεση, που αυτά τα κόμματα μετέφεραν στη κοινωνία όταν κατέβαλαν την εξουσία, είχαν σημαντικό μερίδιο στις αιτίες για την παλινόρθωση του καπιταλισμού, στις πρώην «σοσιαλιστικές» χώρες.

ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ

Η καταπίεση μέσα σε όποιο δήποτε σχήμα μας φαίνεται αδιανόητη. Η βάση της οικολογίας είναι η ελευθερία όλων των οργανισμών. Αν θέλουμε να είμαστε πειστικοί προς τη κοινωνία, πρέπει να

αρχίσουμε από το σπίτι μας. Να δείχνουμε σα τα πιο εχέγγυα παραδείγματα, το δικό μας τρόπο οργάνωσης, τις ελεύθερες οικολογικές οργανώσεις. Είναι γι' αυτούς τους λόγους που το οικολογικό κίνημα από τη γέννηση του, άρχισε την αναζήτηση για να βρει τρόπους που να διασφαλίζουν την ελευθερία στο εσωτερικό του. Η πολιτική οικολογία με την απόρριψη της ιδεολογικοποίησης της, άνοιξε το δρόμο γι' αυτή την ελευθερία. Τούτο συμβαίνει γιατί με βάση το πνεύμα της πολιτικής οικολογίας, απόλυτη αλήθεια δεν υπάρχει. Έτσι η άποψη που σήμερα μπορεί να φαίνεται περιθωριακή και μειοψηφική, αύριο αν εφαρμοστεί μπορεί να είναι η ορθή.

Η ελεύθερη διαπάλη ιδεών και η έκφραση προς τα έξω της μειοψηφούσας άποψης, είναι συνηθισμένη πρακτική σε πολλές οργανώσεις και κινήματα. Σε μερικά είναι κατοχυρωμένη και καταστατικά.

ΙΕΡΑΡΧΙΑ

Η οργάνωση-πυραμίδα είναι το πρότυπο δόμησης του κυρίαρχου συστήματος. Μ' αυτό το ιεραρχικό πρότυπο, το σύστημα καταφέρνει να ελέγχει δια μέσου της ηγεσίας τους πολίτες.

Η πολιτική οικολογία, στη προσπάθεια της για να εξουδετερωθεί η ιεραρχική δόμηση στα οικολογικά κινήματα, καθιέρωσε διάφορες αρχές όπως: η εναλλαξιμότητα, η ανακλητότητα από τη βάση, η πλατύτερη συναίνεση στη λήψη των αποφάσεων και η κλήρωση. Αυτές οι αρχές έχουν σαν ιδεολογική αφετηρία την δημοκρατία της βάσης. Με την εφαρμογή τους συμμετέχει όλο και πιο ενεργά μεγαλύτερος αριθμός πολιτών, γίνεται συνέχεια ανανέωση κι έλεγχος της ηγεσίας και αποτρέπει καταστάσεις ενσωμάτωσης στο σύστημα.

Οι συλλογικές διαδικασίες σ' ένα οργανωμένο χώρο, η λειτουργία της άμεσης δημοκρατίας, είναι σίγουρα πιο «χρονοβόρες», σ'αντιθέση με τις αποφάσεις του ηγέτη, η τις ανάλογες μιας μικρής κάστας. Για τους οικολόγους ο χρόνος δεν είναι χρήμα αλλά προέχει η δημοκρατία της βάσης. Πρακτική που είχε σαν πρόσχημα την αποτελεσματικότητα σε βάρος των αρχών της οικολογίας, είχαμε στο οικολογικό χώρο του νησιού μας. Έτσι τη μια έμπαινε σαν πρωταρχικός στόχος «το τρέξιμο για να προλάβουμε τις βουλευτικές εκλογές». Την άλλη «να τρέξουμε να προλάβουμε τις δημοτικές εκλογές» η συζητήσεις πάνω σε σημαντικά θέματα αναβαλλόταν για μετά τις «εκλογές», η ελαμβανόταν με συνοπτικές διαδικασίες. Μεγάλο μερίδιο ευθύνης είχαν και μερικοί φίλοι, οι οποίοι μόνιμα δεν είχαν χρόνο και το μόνο που ήθελαν ήταν «να τελειώνουμε γρήγορα».

Έχουμε την πεποίθηση πως όσο τα μυαλά των ανθρώπων βλέπουν τον χρόνο σαν εργατο-ώρα και τη πάλη για τη κατήκτηση της δημοκρατίας σαν χάσιμο χρόνου, καμιά οικολογική αρχή δεν μπορεί να εφαρμοστεί. Το αποτέλεσμα για τους οικολόγους απαιτεί τη συνύπαρξη της ελευθερίας, με τη συλλογικότητα και τη συναίνεση. Χωρίς συλλογικότητα, που στη πράξη σημαίνει ότι η γνώση-πληροφόρηση δεν είναι κτήμα του ενός, αλλά όλων των συμμετεχόντων στην ομάδα, δεν μπορεί να υπάρξει εναλλαξιμότητα.

Το ίδιο ισχύει και στη κοινωνία, όπου χωρίς τις ίδιες δυνατότητες στη γνώση και στη πληροφόρηση, είναι δύσκολο να κτιστεί η δημοκρατία της βάσης.

Παράδειγμα προς αποφυγή

Το παράδειγμα των Γερμανών πρασίνων που άρχισαν με τη κατάργηση της εναλλαξιμότητας για το χατήρι της αποτελεσματικότητας, είναι για μας παράδειγμα προς αποφυγήν. Είναι αυτονόητο πως με τη κατάργηση της καταργήθηκε και η συλλογικότητα. Έτσι οδηγήθηκαν βαθμιαία σε μια σειρά από οικολογικές εκπώσεις, με φυσιολογικό αποτέλεσμα την ενσωμάτωση στο σύστημα. Το αποκορύφωμα αυτής της πορείας είναι τα παζάρια με τους σοσιαλοδημοκράτες, για τη κατανομή της πίτας της εξουσίας, στη διαχείριση του γερμανικού καπιταλισμού. Ίσως μερικοί φίλοι να μας πουν ότι

βιαστήκαμε να βγάλουμε συμπεράσματα, χωρίς πρώτα να δούμε τη πρακτική τους στη κυβέρνηση. Κι αν ακόμη εφαρμόσουν πιστά τη συμφωνία το αποτέλεσμα δεν θα είναι τίποτα περισσότερο από τη διαχείριση του γερμανικού καπιταλισμού. Ο καπιταλισμός πρασινίζει με γαρνιτούρα μαϊντανού. Λέτε θα υπάρξει έλλειψη μαϊντανού;

Χρειάζεται Τούρκικη Μετάφραση, Χρειάζεται Αγγλική Μετάφραση, Οικολογία (Τεύχος 2), Δεκαετία 1990-1999, 1998, 1999, Λευκωσία, Λευκωσία (νότια), Οικολογία

From:

<https://movementsarchive.org/> - Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο

Cyprus Movements Archive

Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:

https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:magazines:oikologia:no_2:eleftheria&rev=1594033182

Last update: 2025/04/20 19:47

